

2010WMC91 bijlage

Inspreektekst van de heer M. van Leewen tijdens de vergadering van P.S. Utrecht, Statencommissie WMC dd. 4 oktober 2010.

'Vraaganalyse Jeugdzorg provincie Utrecht.

Van programma-aanbod naar cliënten met een zorgvraag

Ons is gevraagd een vraaganalyse te maken in het kader van de jaarlijkse inkoop van zorg bij de jeugdzorginstellingen en dan met name de provinciaal gefinancierde jeugdzorg. Het gaat dus niet over de jeugd-GGZ of de LVG. Dit zijn aanpalende terreinen die wel belangrijk zijn.

In het verleden werd er eigenlijk altijd over programma-aanbod gesproken. Eén van de redenen om het onderzoek op deze manier uit te voeren is om meer zicht te krijgen in de vraag over hoeveel jeugdigen we nu precies spreken. In het verleden waren dit meer optelsommen van het aantal programma's dat werd gedraaid. Maar daarbij kreeg men maar beperkt zicht op om hoeveel jeugdigen het nu precies ging.

Sheet 2:

In het verleden spraken we eigenlijk altijd van zorgaanbod en een provinciaal budget dat beschikbaar was om zorg te kopen. Dan kwam er een onderzoek, een inkoopadvies en werd er een zekere hoeveelheid zorg ingekocht met het provinciale budget dat beschikbaar was. Wij vinden eigenlijk dat men in eerste instantie moet weten hoeveel kinderen men het zorgaanbod gaat aanbieden. Dat zorgaanbod kan eigenlijk pas goed worden gedaan op het moment dat je weet wat de aard en de ernst van de problematiek is, oftewel het profiel. We kunnen een individuele jeugdige niet profileren voordat we budget alloceren. Iedere jeugdige is op zichzelf een beschrijving apart.

Maar voor gemeentelijke of provinciale doeleinden moet men 'iets' kunnen optellen en kunnen spreken over profielen. Men wil beter weten waarvoor het maatschappelijke budget nu precies voor wordt ingezet. Men wil dus meer weten over de aard en ernst van de problematiek, het aantal cliënten met een zorgvraag, het provinciale budget en het gewenste effect. En dan met name het effect dat we met het budget proberen te bereiken in maatschappelijk zin, niet op de individuele case gezien of het zien of de zorgdoelen zijn gehaald.

Bij die zorgvraag in cliënten geteld hoort een capaciteit. Die capaciteit heeft een bepaald karakter qua zorgaanbod, daar hoort een kostprijs bij en daar hoort een zorgresultaat bij. De blauwe cirkel is eigenlijk de binnenkant van de zorgaanbieders, de buitencirkel is de besturing van de provincie: het maken van afspraken over hoe je omgaat met de diverse facetten. Dit is een meer evenwichtige manier van het kijken naar alle facetten dan wanneer men alleen naar zorgaanbod en provinciebudget kijkt, zoals we dat aan het begin zagen.

Sheet 3:

Dit rapport concentreert zich primair op de vraag over hoeveel jeugdigen we spreken. Veel andere vragen wachten ook op een antwoord, maar daar ging het rapport niet over.

We hebben ons op basis van in de literatuur bekende risicofactoren een beeld proberen te creëren van een aantal globale normen die je op de Utrechtse situatie zou kunnen projecteren, om vervolgens vast te stellen op basis van de administraties van Bureau Jeugdzorg en de zorgaanbieders, waar we het in werkelijkheid over hebben. Als we een uitgangspunt hebben om aan te toetsen en we hebben een werkelijkheid, dan ontstaan er verschillen en over die verschillen kunnen we vragen stellen en nader onderzoek naar instellen.

Sheet 4:

We zijn ervan uitgegaan dat in principe 15% van de jeugdigen met een zekere mate van problematiek rondloopt. Uit de literatuur blijkt dat op een zeker moment 5% daarvan een dermate grote problematiek ervaart, dat zij daar zelfstandig, zelfstandig met het gezin of de directe omgeving niet uitkomen. Dat zijn de jeugdigen die jeugdzorg nodig hebben en meestal de wat zwaardere geïndiceerde provinciaal gefinancierde jeugdzorg. Dus dit is de groep waarvan we verwachten dat die in aanmerking zou kunnen komen voor jeugdzorg. Dat zouden 13.800 jeugdigen zijn in de provincie Utrecht.

Vervolgens hebben we gemeten wat we aan unieke jeugdigen bij Bureau Jeugdzorg in de administratie terug kunnen vinden. Daarbij hebben we niet gekeken naar wat zij precies voor zorg hebben: jeugdbescherming of jeugdreclassering, hebben ze wel of niet een indicatiebesluit. We hebben in eerst instantie vastgesteld of we nu ongeveer de groep bereiken die we ook denken te bereiken. Vervolgens hebben we gezegd: hoeveel van die jeugdigen krijgen nu provinciaal gefinancierde jeugdzorg, met ander woorden: hebben een indicatiebesluit gekregen waarmee ze naar de jeugd- en opvoedhulpzorgaanbieders zijn gegaan? Dat blijkt 32% van de 5% te zijn, oftewel een aantal van 4.374 in 2009. Dat is 1,3% van het aantal jeugdigen dat we in het CBS terugvinden. Dat hoeft niet te betekenen dat de andere jeugdigen, waar ik net in de inleiding mee begon, geen zorg hebben. Het kan zijn dat die in de jeugdbescherming zitten zonder ondersteunende geïndiceerde zorg, het kan zijn dat ze in de jeugd-LVG zitten, de jeugd-GGZ. Hier gaat het over de provinciaal gefinancierde geïndiceerde jeugdzorg: 1,3 % van het aantal jeugdigen. Dan weten we om hoeveel kinderen het gaat.

Sheet 5:

Vervolgens willen we graag weten hoe het zich in de tijd heeft ontwikkeld. Want we weten allemaal dat er in gedachte een enorme toename en weer afname leeft van de hoeveelheid gevraagde jeugdzorg. Het aantal unieke jeugdigen dat we jaarlijks de geïndiceerde zorg in zien stromen, is gemiddeld over een iets langere periode 0,7% per jaar. Dan zouden we willen weten: was dat dan het afgelopen jaar, 2009, dramatisch hoog en ook in 2006, toen mevrouw Ross middelen ter beschikking stelde om wachtlijsten weg te werken? En vorig jaar opnieuw? Hebben we dan zulke enorme hozen gehad in de aanloop van de provinciaal gefinancierde jeugdzorg?

Wij zien dat er een langzaam stijgende gemiddelde lijn in zit, met weliswaar fluctuaties, maar gemiddeld gezien zien wij een licht stijgende lijn in de nieuwe jeugdigen die jaarlijks binnen de provinciaal gefinancierde jeugdzorg binnenkomen. Dat betekent niet dat er maar zoveel jeugdigen in het stelsel zitten. Dit zijn de nieuwe jeugdigen.

Sheet 6:

Als we dan door de tijd hebben gemeten dat die 1.3 % een redelijk stabiele lijn naar de toekomst laat zien, is het dan ook zo dat we dat over de regio's verdeeld zien? In blauw is uitgedrukt dat een regio onder het provinciale gemiddelde zit en in rood is uitgedrukt dat een regio boven het provinciale gemiddelde zit. Dat hebben we gedaan op basis van het percentage CBS (men kan dus niet zeggen: er wonen meer kinderen in dat gebied en daarom zien we meer jeugdigen in de jeugdzorg terug).

Als risicofactoren die uit de literatuur bekend zijn als ongunstig voor het gebruik van de jeugdzorg zijn de volgende indicatoren gekozen: niet westers allochtoon, laag opgeleid en één ouder gezin. Er is voor deze indicatoren gekozen omdat het SCP na een uitgebreide studie deze factoren als het meest helder beschikbaar vond om er wat over te zeggen en het zijn de

factoren met de meeste correlatie. Er zijn vele andere onderwerpen die van invloed zijn, sommige werken lokaal en andere werken generiek, maar die hangen steeds op een bepaalde manier samen met deze factoren, volgens het SCP.

Vervolgens hebben we naar de gemeenten gekeken en bekeken of de risicofactoren dezelfde kant op wijzen als de mate waarin gebruik is gemaakt van jeugdzorg. Dan zien we doorgaans dat die factoren er wel degelijk zijn. Dat roept ook de vraag op of men iets moet met die factoren bij het maken van beleid.

Per gemeente laten we in de kegel zien hoeveel jeugdigen binnen de 10%-groep vallen, zij hebben problematiek maar naar alle waarschijnlijkheid nog niet zo zwaar, dat daar ook provinciaal gefinancierde geïndiceerde jeugdzorg bij zou moeten komen. De gele band, opvoednood en opvoedcrisis, is gelijk met die 5%.

Van hoeveel jeugdigen zouden we verwachten dat we wel in Bureau Jeugdzorg terugvinden? Dat leidt tot de oranje kegel. Daarvan is het oppervlak wat groter in dit geval. We zien ook dat we in de gemeente Utrecht meer bereiken dan dat we in eerste instantie zouden verwachten. We zien ook dat de risicofactoren daar sterker doorwegen. We zien ook op het kaartje daar een rood gedeelte en betekent dat de gemeente boven het gemiddelde van de hele provincie zit. Dit is een voorbeeld, zo hebben we dat voor elke gemeente gedaan.

Sheet 7:

Als we dan het beeld in de tijd hebben van het aantal jeugdigen dat nieuw binnenkomt in de jeugdzorg, weten we dat dit een redelijk stabiele lijn met fluctuaties is en we weten dat er een hoge mate van regionale spreiding is. Weten we dan voldoende om effectief beleid te gaan maken op het terugdringen of in ieder geval op het op een goede manier behandelen van de jeugdzorg? Eigenlijk niet, eigenlijk moet men ook nog naar de wijken kijken want 54% van de vraag zit in 20 van de 131 wijken.

Als je dan die '0,7% gemiddeld' weer koppelt aan de jaren door de wijken heen, is het dan ook zo dat je in elke wijk die lijn van 0,7% op dezelfde manier terugvindt? Nee, dat is niet zo. In sommige wijken zien we een sterke toename. De vierde, vijfde en zesde wijk hebben het ene jaar, 2008 ten opzichte van 2007, een heel sterke daling en het jaar daarop weer een heel sterke stijging. Per saldo op gemeenteniveau middelt het zich redelijk uit, maar het is wel degelijk zo dat een aantal wijken heel grote fluctuaties door de jaren heen kent.

Als je daar gaat kijken kun je er een incidenteel en structureel beeld in onderkennen. Om nu effectief beleid te kunnen maken, stellen wij voor dat je het budget ook zo verdeelt over de regio's, dat je het structurele deel met de juiste instrumenten aanpakt en dat je de incidentele zaken ook met de juiste instrumenten aanpakt. Dit moet gezamenlijk gebeuren, met alle partijen die zijn betrokken bij de jeugdzorg, want we kennen in die zin geen geïsoleerde jeugdzorgproblemen. Doorgaans is er ook een verbinding met problematiek die zich op allerlei andere vlakken voordoet, zoals schuldsanering, verslavingsproblematiek, huisvestingsproblematiek en diverse andere problemen. Als men dat per regio goed in kaart heeft, hoeft je niet alles in kaart te brengen want gaat het budget op aan onderzoekszaken. Het gaat er om dat je met de beschikbare informatie snel een paar geïsoleerde zaken er uit weet te halen en weet dat je dat niet met generieke middelen en beleid kunt oplossen, maar dat je daar specifiek beleid op moet zetten.

Sheet 8:

Als ik het kort samenvat dan is uit dit onderzoek gekomen dat we ongeveer over 2000 unieke cliënten spreken die op jaarbasis nieuw het stelsel instromen. We hebben gezien dat die groei

verspreid in de tijd beperkt is. We zien dat er sprake is van een spreiding die relevant is voor het maken van beleid naar gemeenten en enkele wijken.

Er is in de opdracht een monitor ontwikkeld om dit niet na afsluiting van het jaar (en pas een half jaar daarna) en één keer per jaar zichtbaar te maken. Dit kan maandelijks worden gemeten vanuit de administraties van Bureau Jeugdzorg en de zorgaanbieders. Er is een monitoringtool. Wij hebben de indruk dat, wanneer dit goed wordt aangepakt en alle partijen op de juiste manier bij elkaar worden gebracht, het de moeite waard is om voor een 0%-scenario te gaan.’